

San: (Living together without marriage) San: Wa Jau e ya anhte ndai miwa mung de kun dinghku wa de nga ai masha ni law law nga ma ai. Kahtawlik hting hte hkungran ai ni mung nga ma ai. Miwa htung, Miwa Asuya hku hkungran ai ni mung nga ma ai. N hkungran ai sha rau nga ai ni mung nga ma ai. nkau ni gaw n hkrungran ai raitim kasha ni hpe kashin kamun hkam la ya ma ai, nkau ni gaw n hkungran ai majaw kasha ni hpe kashin kamun n hkam la ya ma ai; gara mahtang mara grau kaba na kun? Chyeju hte alu sha htai ya rit. P.L.N Jau Ginwang Rosana kaw nga nna ya miwa mung Hting Chung kaw du ng ai **Anna Ding Rin Lu Awng** a ga san hpe htai ya na nngai.

Htai: Ga san hpe maram yu yang, hkungran sakramentu n hkam la ai ni a ma ni hpe kashin kamun hkam ya yang, shing n rai, n hkam ya yang gara mahtang mara kaba na kun ngu san ai re ngu chye na la nngai.

Num hkungran sakramentu hte seng nna, Kahtawlik nawku hpung a htung lai hta kahtawlik hpung masha shada hkungran ai, kahtawlik hte hpu nau hkristan hpung langai ngai hte hkungran ai, kahtawlik hte makam n bung ai masha langai ngai hte hkungran ai ngu ai mahkrun lam masum hta na langai ngai hte hkungran mai nga ai.

Kahtawlik Nawku Htung hte maren, hpung n bung ai wa hte kayau hkungran na rai yang, dai hpung n bung ai ningrum ning tau tai na wa gaw, Kahtawlik hpung masha wa a makam hta shang lawt ai hku hkawm sa lu, nawku lu, shangai shaprat wa ai ma ni hpe mung shi a makam hpe shachyan ya, lam woi ya lam matsun ya, tara laika ni sharin hkaja shangun ya na ahkaw ahkang jaw ra ai. Hpung n bung ai wa hpe mung dai hte maren shi a makam hta hkawm sa na ahkaw ahkang hpe Kahtawlik hpung masha maga hku nna jaw ra ai.

Lahkawng maga na yan, tinang a ningrum ningtau wa a makam htung lailen ni hpe hka ja da ra ai rai nga ai. Rai yang she, shada grau chye na hkat wa na, teng sha rai nga ai.

Ma ni hpe mung shanhte a asak aprat hta hkan nna bawnu dep lu ai, sawn sumru lu ai madang hpe maram yu nna tinang a makam hte nawku htung lai ni hpe sharin achying ya ra ai lit nga ai.

Ndai zawn rai, ma ni a matu hte tinang a ningrum ningtau a makam masham hpe myit tau ya nna, Canon 1125 hta tsun da ai, mi shawng kaw tsun sai lam ni hpe hkan

shatup na ngu hkap la jang she, nawku hpung hta ahkaw ahkang nga ai Jau ni gaw hkungran ya mai ai rai nga ai.

Canon 1136 – Parents have the most grave duty and the primary right to take care as best they can for the physical, social, cultural, moral, and religious education of their offspring.

Kanu kawa ni gaw shanhte shangai shaprat la lu ai ma ni a makam masham lam, shinggyim nga sat nga sa lam, htunghking lam, shinggyim kanawn mazum lam, hkum hkrang myit masin wenyi hkam ja lam ni hta kaja dik ladat hte, galaw ya lu ai made ahkyak da galaw ya na lit kaba nga ai lam tsun ai rai nga ai.

Canon 864 – Every person not yet baptized and only such a person is capable of baptism. Kashin kamun sakramentu n hkam shi ai ni sha kashin kamun sakramentu hpe hkam la mai ai ngu ai lachyum rai nga ai.

Kam sham ai ni gaw tinang nawku hpung a tara hte maren chyeju hkam la mai ai mahkrun lam hta alu sha hkawm sa ra ai. Dinghku de rau nga sai ni gaw tinang a nawku hpung makam masham sharin shaga ai hte maren sak hkrung hkawm sa ra ai. Dai hku sak hkrung ai gaw tinang hte tinang a kashu kasha, nta masha ni a chyeju hkam la na matu rai nga ai.

Kahtawlik hpung masha wa a matu gaw, nang hkungran sakramentu n hkam la ai sha dinghku de rau nga ai rai yang dai hte seng ai mara dam nga nga sai. Kadai sa je yang taw n ra ai. Nawku Hpung tara Canon law hte nan gyit hkang da sai rai nga ai. Nawku hpung na sakramentu chyeju kumla ni hpe n mai hkam la sai rai nga ai. Hkye hkrang la lam hkrat sum na maga de yawng nga sai rai nga ai.

Sakramentu ni n mai hkam la sai mara dam gaw mara kaba rai sai. Nawku Hpung gaw dai hku hkap la ai, dai hku sharin shaga ai. Dai gaw nawku hpung kawm masat ai. Mara kaji kaba gaw dai mara shut ai wa hpe kaja wa jeyang daw dan ai gaw Karai Kasang rai nga ai. Nawku Hpung gaw dang di dang dep ai hku masam maram nna daw dan ai rai nga ai. Prat hte prat masam maram sumru dinglik da ai re majaw gaw Nawku Hpung a sharin shaga ai gaw jaw ang ai ngu, anhte Kahtawlik Nawku hpung hkap la ai.

Kashu kasha ni hte seng nna mung kashin kamun hkam ya na lit kanu kawa ni kaw nga ai. Hkrup mara nga, makam sharin shaga ai hte maren n nga ai kanu kawa ni gaw kasha ni hpe mung tinang zawn mara hta woi nga ai tai nga ai. Kasha ni hpe lawan dik kashin kamun hkam ya ra ai.

Kashin Kamun Sakramentu hte seng nna gaw (cc. 864-871) hta matsun da ai hpe mu lu ga ai.

Canon 867-&1. Parents are obliged to take care that infants are baptized in the first few weeks; as soon as possible after the birth or even before it, they are to go to the pastor to request the sacrament for their child and to be prepared properly for it.

&2. An infant in danger of death is to be baptized without delay.

Kanu kawa ni gaw shangai shaprat la lu ai ma hpe shata hku n shana da ai sha lawan ai hku kashin kamun hkam ya lu hkra shakut hkyen lajang ya ra ai. Shanhte gaw Jau ni nga ai shara de sa nna ma hpe kashin kamun hkam ya na hkyen lajang ra ai lam ni hpe tau nau hkyen lajang da ra ai. Si wa na tsang shara nga ai ma ni hpe gaw aten n gang da ai sha kalang lata kashin kamun hkam ya ra ai lam tsun da ai rai nga ai.

Kashin kamun chyeju kumla hkam la ai ni gaw karai kasang a kasha ni majing tai wa ai, Adam yan Eve shut hpyi lai wa ai n'pawt shut hpyi mara kaw na shalawt ya ai, nawku hpung kata hpu nau majing hku hkap la ai chyeju kumla rai nga ai.

Madung gaw shangai wa ai ma ni a matu myit ya ai, shanhte a hkye hkrang la lam a matu myit ya ai rai nga ai. Labau hta mung daini na aten hta mung, htawm hpang de mung, anhte galoi si wa na hpe n chye lu ai. Nawku Hpung gaw shangai shaprat wa ai masha hkum shagu hpe shachyoi shapra ya na matu, karai kasang a kasha ni shatai na matu, hkye hkrang la hkrum lu na matu madung yaw shada ai yaw sin ai rai nga ai.

Shangai wa ai ma ni a wenyi lam, shanhte hte kanu ni a hkam ja lam hpe madung myit ya ai. Kun dinghku masha ni a matu mung myit ya ai.

Lam amy amy a majaw kashin kamun n lu hkam la shi ai rai yang mung, dum chye ai hte rau kashin kamun hkam la lu hkra shakut lajang sa wa ra ai.

Canon 869 hta, kashin kamun hkam la sai, n hkam la shi ai hpe hkrak n mating n chye mat sai rai yang, "conditional baptism" ngu ai shatsawm jahtuk ai kashin kamun hpe bai hkam la ra ai lam tsun da ai.

Kabai kau hkrum ma ni kashin kamun n hkam shi ai, shing n rai hkam, n hkam n chye ai rai yang shanhte hpe kashin kamun hkam ya ra ai lam Canon 870 hta tsun da ai.

H pang jahtum shabrai kau ai ma asak naw rawng ai rai yang shi hpe lawan dik mai byin ai ladat hte kashin kamun hkam ya ra ai lam Canon 871 hta hkang da ai.

Nawku Hpung a sharin shaga ai hta kashin kamun hpe lam masum hku hkam la ai hpe matsun sharin da ai. (1) Hka hte kashin kamun hkam la ai, (2) myit hte hkam la ai, (3) sai hte hkam la ai rai nga ai.

Ma kaji ni, Masha kaba, yawng gaw Nawku Hpung matsun da ai hte maren kashin kamun hkam la ra ai hte ndai sakramentu gaw sakramentu ni yawng a n'pawt hte sumsing mungdan lam hpaw ya ai hpe tsun sharin tawn da ai, matsun tawn da ai. Dai majaw Hpung shang masha yang gaw n hprai ai sha kashin kamun sakramentu hpe hkam nan hkam la ra ga ai.

Nawku Makam masham sharin laika “Catechism of the Catholic Church (CCC) masat 1257-1267 du hkra matsun tawn da ai hta mung, nawku hpung masha yawng gaw sumsing mungdan shang lu na matu kashin kamun sakramentu hkam la ra ai hpe matsun sharin tawn da ai.

Canon 868 &1 – For an infant to be baptized licitly; (1) the parents or at least one of them or the person who legitimately takes their place must consent; (2) there must be a founded hope that the infant will be brought up in the Catholic religion; if such hope is altogether lacking, the baptism is to be delayed according to the prescripts of particular law after the parents have been advised about the reason.

& 2 – An infant of Catholic parents or even of non-Catholic parents is baptized licitly in danger of death even against the will of the parents.

Shangai wa ai ma hpe kashin kamun hkam ya ai hta tara shang ai ngu hkap la ai lam hpe masat da ai rai nga ai. (1) kanu kawa lahkawng yan, shing n rai, n law htum shan lahkawng kaw na langai ngai, shing n rai, kanu kawa shara kaw nga nna bau maka kaba da ai wa langai ngai myit hkrum ya jang she dai ma a kashin kamun gaw tara shang ai. Kahtawlik htung hte kashin kamun hkam la ai ma hpe Kahtawlik nawku hpung a makam sharin ya nna, dai makam hta kung hpan wa ra ai. Dai zawn galaw lu na myit mada shara n nga shi ai rai yang, ma hpe kashin kamun hkam ya na aten naw sharen da ra ai. Kanu kawa, shing n rai, bau kaba ai lit nga ai ni hpe ndai lam ni hte seng nna machye machyang hpe naw tsun sang lang jahpra dan ra ai. Shanhte chye na hkawn hkrang nna hkap la ai rai jang she ma ni hpe kashin kamun hkam ya mai ai.

Si wa maw ai ma ni hpe, kadai hpe mung, lawan dik ai hku, ya hkrak hkyak kashin kamun hkam ya ra ai, nga tsun da ai rai nga ai.